

A Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézete
tisztelettel meghívja

A MAGYAR KISEBBSÉGEK TÖRTÉNETE A HORTHY-KORBAN

című műhelykonferenciájára

IDŐPONT:

2021. október 28. 10:00–16:00

HELYSZÍN:

MTA Humán Tudományok Kutatóháza
1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4.
K013–14-es tárgyaló

PROGRAM

10:00 Megnyitó, a résztvevők köszöntése

10:10 Eiler Ferenc (*Társadalomtudományi Kutatóközpont – Kisebbségkutató Intézet*)

Jogszabályi keretek – korlátozott mozgástér

A jogi szabályozás a mozgástér törvényi kijelölésével mindhárom szomszéd államban meghatározta a kisebbségek önszerveződésének lehetséges kereteit. A tanulmány ezeket a kereteket vizsgálja az identitás megőrzése és a kisebbségi társadalmak működtetése szempontjából kiemelten fontos témakörök (állampolgárság, közigazgatási reformok, gazdasági élet, nyelvhasználat, oktatásügy) jogi szabályozásának összehasonlításával.

Zahorán Csaba (*Bölcészettudományi Kutatóközpont – Történettudományi Intézet*) korreferátuma

10:55 Szarka László (*Selye János Egyetem*)

Nemzetállami gyakorlatok, paktumok és tervek: Kormányzati politikák a szomszédállamokban

A csehszlovák, román és jugoszláv alkotmányokban a népszövetségi kisebbségi szerződésekhez igazított, a nemzetiségek státuszát rögzítő részek és a kormányzati kisebbségi politikák jól tükrözték a három szomszéd ország belső politikai erőviszonyait és rendszerük fordulatait. Az elemzés egyformán vizsgálja a három ország etnopolitikai sajátosságait és azokat a közös elemeket, amelyek például a nemzetállami asszimilációs politika eszközeként kezelték a közigazgatás térfelosztó műveleteit, az agrárreformot, az oktatás- és egyházpolitikát. Az érintett magyar kisebbségek Budapest hathatós támogatásával s a revíziós célok mindenkor szem előtt tartásával igyekeztek tompítani ezeknek a kormányzati politikáknak a hatékonyságát.

Simon Attila (*Fórum Kisebbségkutató Intézet*) korreferátuma

11:40 Bárdi Nándor (*Társadalomtudományi Kutatóközpont – Kisebbségkutató Intézet*)

Kisebbségi magyar pártok – integrációs gyakorlatok és modellek

A tanulmány a Magyarországgal szomszédos országok etnopolitikai kereteivel együtt vizsgálja a magyar politikai szervezetek létrejöttét. Elemzi, hogy egy-egy országon belül milyen eltérő stratégiákkal próbálkoztak a kisebbségi érdekérvényesítésben, hogyan alakult a pártok nemzetközi tevékenysége. A tanulmány végül kísérletet tesz a politikai rendszereken belüli integrációs gyakorlatok és modellek (egyéni, koordinált interetnikus alkuk, közösségi) tipológiájának meghatározására

Egry Gábor (*Politikatörténeti Intézet*) korreferátuma

12:25 Ebédszünet

A MAGYAR KISEBBSÉGEK TÖRTÉNETE A HORTHY-KORBAN

A workshop célja a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által támogatott kutatás (Tradíció és modernitás határán – A Horthy-korszak kézikönyve) vonatkozó fejezetének megvitatása. Konferenciánkon ezért a kisebbségtörténeti rész egyes alfejezeteinek szerzői először röviden bemutatják tanulmányaikat, majd a felkért előadók hosszabb korreferátumban reflektálnak a szintetizáló szövegekre, egyben alternatív olvasatok lehetőségét is tárgyalva. Az egyes tanulmányok vitáját kérdések zárják, amelyeket a szerzőhöz és a korreferátum előadójához egyaránt lehet intézni.

A Bölcészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete által gondozott projekt célja egy háromkötetes kézikönyv elkészítése, amely szintézisszerűen mutatja be a Horthy-kor történetének főbb elemeit. A három kötetből az első tematikus részekre bontva tanulmányok formájában tekinti át nemcsak a történeti korszakot, de a korszakra vonatkozó historiográfiai reflexiókat is. További célkitűzés a kutatás állásának rögzítése mellett kiegészítő, új kutatási eredmények bemutatása ott, ahol ez történeti tudásunk hiányosságai miatt szükséges.

Terveink szerint a dolgozat 10–15 perces bemutatását 20 perces korreferátum, majd vita követné. Ez utóbbi a közönség számára is nyitott. A teremben korlátozott számban állnak rendelkezésre ülőhelyek a vendégek számára, a zoom közvetítésre megkötés nélkül lehet jelentkezni. Személyes és/vagy virtuális részvételét, kérjük, jelezze előre Heszterényi Réka projektasszisztensnek az r.heszterenyi@gmail.com címen.

PROGRAM

13:15 Bárdi Nándor (*Társadalomtudományi Kutatóközpont – Kisebbségkutató Intézet*)

Kisebbségi magyar társadalmak és intézményességük

A tanulmány a társadalomstatisztikai mutatókból (népesség, urbanizáltság, iskolai végzettség, foglalkozási megoszlás) kiindulva hasonlítja össze a három országban zajló társadalmi és intézményi folyamatokat 1910–1941 között. Ezeket a gazdasági háttér és pozíciók elemzése egészíti ki, valamint a kisebbségi társadalmat megjelenítő intézményi alrendszerek (egyház, oktatás, nyilvánosság, egyesületek) értékelésére történik kísérlet.

K. Lengyel Zsolt (*Regensburgi Egyetem Magyar Intézete*) korreferátuma

14:00 Bárdi Nándor (*Társadalomtudományi Kutatóközpont – Kisebbségkutató Intézet*)

A budapesti kormányzatok magyarságpolitikai intézményrendszere és stratégiája

A tanulmány az első világháborút követő intézményszerveződés a miniszterelnökség körüli centralizálásának történetét rekonstruálja, majd a Társadalmi Egyesületek Szövetsége Központjának működtetését és támogatásait, illetve a Miniszterelnökség Nemzetiségi Osztályának munkáját elemzi. Ezt követően a TESZK-hez tartozó szervezetek (Rákóczi Szövetség, Szent Gellért Társaság, Népies Irodalmi Társaság) tevékenységét mutatja be.

Szász Zoltán (*Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Történettudományi Intézet*) korreferátuma

14:45 Filep Tamás Gusztáv (*Társadalomtudományi Kutatóközpont – Kisebbségkutató Intézet*)

Visszatértek

A tanulmány az 1938 és 1941 között visszacsatolt területek magyar közösségeit vizsgálja. Ebbe beletartozik a visszatért magyaroknak a főhatalomhoz való viszonya, az első kisebbségi korszak tanulságaiból adódó, a szellemi elit által levont és érvényesíteni kívánt következtetések rekonstrukciója, akárcsak az ugyanezen a területen többségből kisebbségivé vált nemzetek helyzetének áttekintése. A tanulmány zárása a német és a szovjet deportálások történetét is bemutatja.

L. Balogh Béni (*Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára*) korreferátuma

15:30–16:00 Záró beszélgetés

A MAGYAR KISEBBSÉGEK TÖRTÉNETE A HORTHY-KORBAN

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
**Történettudományi
Intézet**